

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésnek s pontosan közöltetik.

Szerencsénk lesz gr. széchenyi István úr új-eyelusú közleményének megkezdésével lehető leghamarább szolgálhatni. Szerk.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (megfeszítések és előléptetések; igénytelen nézetek a P. Hirlap „kiábrándulás” cikkére vonatkozólag; Szelestey Lászlótól; országgyűlési közlemény; budapesti napló; hatóság szolgák újvi koldulgatása, napi hírek, irodalmi újdonság, játékszini krónika; Turóc megye; sajtó országgyűlési pótlékutalások; Borsodmegye; adatok a segélyosztó választmány eljárásáról; Esztergom megye; megyei körlevelek; Sáros megye; követjelentések körüli viták; Csanád megye; rabstatistikai adatok; sajtó.

Spanyolország (Izabella királyné válasza a cortes föléiratára; don Francisco elmondása Krisztina özvegy királyné ügyében)

Franciaország (Kamranítási ünnepély; kir. trónbeszéd.)

Görögország (a trónbeszédre adandó válasz.)

Törökország (ismét egy keresztény végeztetett ki.)

Kel-etindia (Dost Mohammed meggyilkoltatott.)

Magyarország és Erdély.

Ő cs. s ap. kir. felsége által Károly szász-weimári eisenachi örökös nagyherceg ő magassága sz. István m. kir. jeles rendje nagykeresztjével díszítettet.

A nm. m. k. udv. kamra a fernezei k. olvasztóhutatánál megürlt ellenőri állomásra Kun czl Sándor k. bányagyakornokot és kapnyiki b. hivatali tollvivőt. Ellér Antal sóvári k. sómászálót pedig ugyanott tisztirnokká nevezte ki. Czoliner Zsigmond temesi kam. igazgatósági íktató 1843. nov. 24kén meghalálzott.

Szab. kir. Pestváros us tanácsa pártfogói jogához képest a sz. rochusi megürlt lelkeszi hivatalra, belvárosi segédpapját Mráz Mihály urat, mint magyar irodalmi és szónoki érdemeiről ismeretes buzgó egyházi férfit választotta meg.

Igyénytelen nézetek a P. Hirlap „kiábrándulás” cikkére vonatkozólag.

Ha politikai életünk mezején keresztül tekintek és szemem a teendők roppant tömegébe tapadnak; ha figyelembe veszem a körülményeket s azon szükségeket, mellyek olly világot szólnak e nemzethez: leheltem tagadnom azon meggyőződésemet, miszerint nem hiszek embert, ki habár a magyar nemzet jelenét csak kevésbbé avatott szemekkel nézi is át, habár Anglia fényének s Franciaország hatalmának, morális erejének esaktával lebegő árnyékát ismeri is — kimondom, tagadni merné, hogy a teendők órája már elkongott felettünk. S valóban az újabb kor politikai fejlődése, melly a sajtó szabadabb mozgalmá által olly tetemesen segített, nyilvános bizonyítványa is lehet annak, miképen e nemzet elismerte azt, hogy, ha jövődre számítani s igényeket táplálni akar: több vesztelnie nem szabad. Önként tola szik tehát azon kérdés a buvárkodó és bonczkése alá: „mi oka, hogy mégis a leglényegeseb kerkérdések, mellyeknek megfejtését és szerencsés létesítését minden hozzáértő s jóra való hazapolgár, a politikai felekezetek tekintetbe vétele nélkül, leghőbb kebellet ohajtá: semmi kimélt, semmi könyörületet nem ismérve dorongoltattak le?”

Sokan e kérdéseknek a köznemesség előtti népszerűtlenségét s a kiváltság osztály szabaditékainak azon igen sötét oldalát, melly szerint a hajdnak is megengedtetik a harangöntés, szokják felhozni s ennek rovására tudják be azt is, hogy megyei municipalitásink, mellyeket eddig polgári szabad létünk, ugy szólnán egyedül fentartójának ismernek el — most a szabadság vérpádnak helyévé aljasítottak. A P. Hirlap azonban, mint „kiábrándulás” cikkéből kivehetők: szivbeli hidegségnek s lelkesülés hiányának akarja legujabban felróni azon pangást, mellyet bizonynyal most legalább semmi más, mint az alig mult idő gyászos eseményei idéztek elő. Ezen események forrását megfejtve, látni fogjuk, miképen azon szomorú állás, mellybe annyi lelkes agitatio után helyezők magunkat, leginkább hibás taktikánk szüleménye. Látni fogjuk továbbá, hogy ezen mostani, ugy szólnán, megfontolásra, s a körülményekkel kibékülésre számított hidegsége a megyéken jobbainknak, koránsem lelkesedés hiánya, hanem azon stadiuma politikai életünknek, mellyben szomorú kénytelenségből, kell vesztelnünk, ha még valaha hatást eszközteni akarunk. Mert csak ugy békülhetünk ki körülményekkel, mikkel nyomtatéktan, de tiszta szándékból folyó meggyőződés szerint ki kell békülnünk, mert ez a nem-

zetek fejlődésének olly hatalmas tényezője, miről már a lángelméjű Herder megemlékezett az emberiségről irt eszméjében, midőn azt állitá, hogy minden nemzet kifejődik azzá, mivé őt idő, hely és körülmények alkothatják. Igaz, magam sem tartanám helyesnek csupán e három factor kezébe adni e nemzet politikai jövődjét a nélkül, hogy a lelkesedés és tetteringer malasztos gerjeit táplálnók: mert van éki hinni merné, hogy csupán ők alkoták Graecia tökélyét, Róma hatalmát s ők voltak ismét, kik azt lerombolák? Van éki hinni, hogy csupán ők emelték fényre Carthagót s romjain ők pihenteték Mariust, hogy csupán ők adák Nagy Sándor és Caesar kezébe a félvilágot, hogy az egyik Babylonban tobzódása, a másik Róma a capitóljában allelkesülése áldozatja legyen? Van éki hinni, hogy e három factornak csak rabszolgája lehet az ember geniusa s a végtelen erő idegzetében csak kényük szerint működhetik? . . . Valóban alig hiszem! Nem, nem lehet megtagadni az észtl, nem lehet megtagadni a lelkesedéstől is az érdemet; mivel azonban a körülmények, azok egyikének sem alárendeltjei: igen természetes, hogy azok hatályos működésére a körülményekkel kibékülés elkerülhetlenül szükséges.

De hogy a fentebbi kérdésre visszatérjünk: Van némi igazság abban, hogy a nemzet életének gyöngye, az újabban tágulni kezdett nyilvánosság nem bírván eszközteni mindedig főbb kérdésinknek a szükséges népszerűséget, sokkal kevesbet teremtett, mint a köznemesség tudatlanságából eredő közönyösség által létesíthetőnek remélhetünk. Szerény nézetem szerint tehát, még nem volt elég ideje a nyilvánosságnak hatályt ébreszteni s mint Bentham mondja „munkához fogtunk a nélkül, hogy a felvilágosításnak elővigyázatával lettünk volna.” S csak ugyan egy részben igen méltán ezen tufeszített rögtönzésnek tulajdoníthatni azon fájdalmas kórját nemzeti létünknek, melly megyei municipalitásinkon ütözött fel. Azonban, miképen jobbjebb említém, igénytelen nézetem szerint sok megyei szabad elvű felekezet hibás taktikája volt legelső s legnagyobb oka ledorongoltatásuknak.

A politikai felekezetek szükségét tagadni nem akarjuk ugyan, mert ez által nyilik tér a kölesönös felvilágosítások mezejére, melly iskolája a nemzetnek, hol eszmék teremnek, s vélemények szilárd meggyőződéssé alakulnak. Ez kulcsa a szép és jó iránti lelkesedésnek, melly nélkül a nemzetnek élete nincs; ez által fejlődik és erősül morális ereje, azon legnagyobb kincse, mellyet ha türelessel és kitartással párosít, a siker gyümölese nem fog elmaradni, mert az olly erő működése kiszámítottak. Nem akarjuk, mondám tagadni a felekezetek szükségét, csak hogy azok ne monopolizáltassanak s a politikai élet tövisai a magányélet nyugalmát ne vérezzék meg. És itt uraim! a bökkenő! mert voltak ám s vannak mosti se hazában felekezetek, mellyek, a mellett, hogy sokszor elszigetelik (izolálják) magukat talán olly emberektől is, kiket használhatnának, bizván morális erejükben hatályosan lépnek fel, kiméltlenül dorongolva bárkit is, ha vélekedésükbe csak parányi különbséggel, módosítással kívánna is belé egyezni. S mert voltak idők, midőn illyféle exorbitantiákat, „éljenek” szokták kísérni s az ember edes énjéhez fölülte kedvező kíván maradni: szívesen nyujtatott így alkalom „éljen” ekre, figyelmet nem terjesztve arra, hogy e pillanatnyi gyönyörnek a közügy vettetik áldozatul. Igen is, a közügy, mert az olly ember üldözőjévé tette még azt is, ki eddig barátja vala s ez által vagy megfosztotta a jobb elvek mellett küzdő felekezetet egy hatályos emberétől, vagy sokszor, mondom, sokszor a személyével olly igen összekötött szerett ügynek is ellenévé tette. Hátha még figyelembe vesszük azt is, hogy az illyféle kelemetlenségek átszövődnek sokak magányos életfolyamán is, miután többnyire a megyei hivatalok is e rész által, mintegy ugy osztogattnak: semmi kétségünk sem marad fen, hogy ezen hibás taktika által sokak előtt gyűlölet tárgyává levén személyök, az ezzel összekötött jó ügy, természetesen személyök, nem pedig lelkesedés hiánya miatt bukkol el. És így lön személy és sokszor személy által tárgynépszerűtlenné, mi által haladásunk megakasztott. Igen is, népszerűség nyujta-

tott uraim! áldozatul, melly elvesztett kincset bizonynyal csak felejtésre elég idő képes előteremteni. S im, ezt szülte a számos megyében rosztapintattal bíró szabadelvű felekezet. S mivel — mint mondám — a népszerűség visszanyerhetésére s így arra, hogy hatással bírassunk, emlékezetet homályosító idő kívánatit, innen könnyen magyarázható annak oka: miért a lelkesb megyék, mellyek kiállották a sors viharát, jelenleg aluszékony pangásban vesztelnek s hogy a p. Hirlap méltatlanul vádol lelkesedés hiányárol azon várokozás miatt, mellyet mi inkább kiszámított taktikának, mint bármi másnak kívánunk tartani. A magyar nemzetnek önmagán volt alkalmá okulni, azért hisszük, hogy keserű bukásnak emlékezte nem hagyja elszenderülni azon érzését lelkének, melly tettere és áldozatra szok hevíteni. S így neki most inkább kiszámító erőre mint lelkesedésre lehet szüksége, melly — a viharokat kipihenő nyugalma után — már most okulni kezdő felekezetnek — bizonyosabbá érlelendje a sikert. Szelestey László.

Országgyűlési közlemény.

Másodüzenete a KK. és RRnek a Pesten építendő országház tárgyában. A KK. és RR. a Pesten építendő országház terve s költségvetés pontos kidolgozásának ellenálló azon akadályokat, mellyek szerint az illett tervek elkészítése s szükséges költségek előleges kiszámítása a térés hely megkivánató nagyságának tudása nélkül nem sikerült, a közlött viszonzüzenetből megértvén s ugyanazokat haladék nélkül elhárítani s ez által is azon közkivánat teljesítését, hogy már a közelebb mult két országgyűlésen célba vett országház-építés megkezdessék — mindenképen előmozdítani ohajtván, mind a szükséges telek kizemelésé, mind pedig a tér s helynek pontos fölvétele eszközzésére, a KK. és RR. egy országos választmány kiküldetését szükségesnek találják, azon szoros utasítással ellátandót, hogy az kiküldetése céljához képest a zonnal Pestre menvén, magát a telek kijelölése s megszerzése iránt a várossal értekezésbe tegye, s a szükséges terveket s költségvetést a tér s helyrethet alkalmazottan műértők által elkészíttesse s megbízatásában az e tárgybéli minden adat megszerzése s az egész előmunkálatoknak a telek kijelölése után — innen Pozsonyból leendő igazgatása mellett eljárva, tudósítását szükséges adatokkal együtt a jelen országgyűlésnek lehető legrövidebb idő alatt mutassa be. Melly ebbeli javaslatnak ő cs. kir. fensége s a m. föRR. általi elfogadtatását a KK. és RR. annál inkább remélik, mint hogy a felhozott orsz. választmány kiküldetését egyenesen a m. főrendi viszonzüzenetben előadott akadályok teszik szükségessé, s a közlött rendü terv s költségvetés részletes kidolgoztatásának teljes hiánya s csupán öszvegben előadott költségek mennyiségének kijelentett változtatása miatt is további intézkedések alapjául nem vétethetik. Ezeknél fogva a KK. és RR. ő cs. kir. fonségét teljes tisztelettel, a m. föRRket pedig szives bizodalommal arra kérik, hogy a javasolt orsz. választmány haladék nélküli kiküldetéséhez részükrol is hozzájárulni méltóztassanak.

(Törvényjavaslat az orsz. választmányokról.) Törvény vagy országgyűlési végzetek erejével ezentul kirendelendő országos választmányok összealkítása és foglalkodásaik módjára nézve következők rendeltetnek: 1. §. Az orsz. választmányokhoz a főrendi táblától küldendő rendes és helyettes tagok is — kiknek száma az orsz. választmányi tagok összes számának legfőbb harmadrészét teheti — titkos szavazattal választassanak. 2. §. Az orsz. választmányok rendes — ugy helyettes elnökeik is törvény által fognak mindenkor kijelöletni. 3. §. Tollvivőket azonban önkéblökből magok az orsz. választmányok fogják titkos szavazattal megválasztani; továbbá 4. §. Az orsz. választmányoknak törvény által kijelölt rendes és helyettes elnökeik halálozás, betegség vagy egyéb akadály általi gátoltságuk esetében, az elnök helyettesítését, magok az illett orsz. választmányok fogják titkos szavazás utján teljesíteni — s illy eset előállásakor 5. §. Az orsz. választmányoknak elnököt helyettesítő ülésében az orsz. választmányi tag, ki közhivatalbeli állására nézve első a többiek közt, elnököl — ugyanazon tag köteles a helyettesítés esetéről és napjáról az orsz. választmány va-

lamennyi tagjait előre értesíteni. 6. §. Az orsz. választmányok összeülése helye és határideje szinte törvény által fogván mindenkor kijelölteni, azon helyen és napon minden meghívás nélkül az orsz. választmányi tagok mindegyike megjelenni, vagy meg nem jelenhetése felől a rendes vagy helyettes elnököket ideje korán értesíteni tartozandik. 7. §. Ha az orsz. választmányok munkálkodásaik végső befejezése előtt üléseik tartását valamely fontos oknál fogva megszakítva, ideiglen eloszlanak, az ülésektartása folytatásának határnapját eleve önmagok tűzik ki. 8. §. Ha az orsz. küldöttségek a reájok bízott tárgyakban alváltmányok kiküldetését szükségesnek látják: az alváltmányok tagjait és elnökeit magok az orsz. küldöttségek fogják titkos szavazás útján keblökből választani. 9. §. Azon orsz. választmányok ülései, az illő rend fentartása mellett — mindenkor nyilván tartassanak; végre 10. §. Az orsz. választmányok által megkészítendő munkák azonnal nyomassanak ki; 's az orsz. nádora által minden köztervnyhatóságokkal legkisebb haladék nélkül közöltessenek, 's egyszersmind olly intézkedések tétessenek, hogy azon munkák nyomtatva megkapható példányai bárki által megszerezethessenek.

Üzenete a KK. és RRnek az orsz. választmányok összealakítása 's foglalkodásaik ezentuli módjának törvénynyeli elrendelése tárgyában a mélt. fő-RRhez. Meg levén győződve a KK. és RR. az orsz. választmányok összealakítása és foglalkodásaik módjának meghatározása szükségére felől, már azon oknál fogva is, hogy ezek nagyfontosságú feladásuknak 's a nemzet közbizodalmanak és várakozásának annál biztosabban megfelelhessenek, az e tárgy iránti nézeteiket és kívánatikat magában foglaló törvényjavaslatuk közlésével ö cs. kir. főhgségét teljes tisztelettel kérik, a m. főRRet pedig szives bizodalommal felszólítják, hogy közölt törvényjavaslatukhozi járulásukkal annak kir. kegy. megerősítés végett leendő felterjesztésében megegyezni méltóztassanak.

Határozata a KK. és RRnek az orsz. választmányi tagokká megválasztott, később azonban kir. kinevezéstől függő hivatalba lépett egyedek iránt. — A KK. és RR. azon általok sajnosan értett történetnek következtében — melly iránt a bünt. 's javító rendszer tervének előleges megkészítése végett az 1840. 5. t. cz. erejével kiküldve volt orsz. választmány jegyzőkönyve 3ik lapján említés és ovás tétellett, a' mult 183% és 1839% évi országgyűlések naplóiba iktatott végzeteknek ismételt megújításával 's azoknak nemesek a' megyézi, hanem a' sz. kir. városok, 's kerületek és egyházi rend köveitire is ezenneli és egyiránti kiterjesztésével nyilván kimondják 's meghatározzák: hogy közlülök mind azon egyedek, kik az országgyűléseken a' KK. és RR. táblájához tartozó tagok által titkos szavazás útján orsz. választmányi rendes vagy helyettes tagokká megválasztatván, be is cikkelyeztetnek, később azonban kir. kinevezéstől függő hivatalokba lépnek át, kiküldetésökrül határozottan lemondani tartoznak — a' KK. és RR. táblája részéről orsz. választmányi tagoknak többé el nem ismertetve, az illető orsz. választmányok tanácskozásiban és működésiben részt nem vehetnek.

Határozata a KK. és RRnek a' benyújtott magányfolyamodások előleges megvizsgálásának módjára nézve. A KK. és RR. mind ezélszerűnek mind időkimélés tekintetéből szükségesnek is tartják annak ezeneli meghatározását, hogy kérelem útján hozzájuk intézendő minden magányfolyamodás, mielőtt rendes tárgyalás alá vétetnék, figyelmetes megolvasás 's azok érdeme iránt teendő véleményes jelentés végett egy, keblökből a' végre rendelendő választmányhoz utasításék 's a' magányfolyamodások illeten előleges megvizsgálására azon választmányt bízták meg, melly a' képviselőknék küldöttöktől nyert megbízóleveleik megtekintése 's azok iránti tudósítás-tétel végett a' f. évi majus 24kén tartott orsz. ülésből volt kirendelve.

Legújabb: f. évi január 3kán tartott a' 129-dik ker. ülés Szentiványi Jenő Liptó 's Beöthy Ödön, Bihar m. követei-elnökségük alatt 's Vukovics Szabbasz jegyzősége 's Komlósy László naplövívősége mellett, mellyben elnöki rév. üdvözlés után, mivel a' k. ülés határozatánál fogva szükséges változ. még nem történtek meg a' választmányi munkálatban, annak 3. fejezete 58 — 65 §§t mint az említett módosításokkal szoros viszonyban állókat mellőzvé, a' második szakaszban az orsz. gyűl. követválasztásról rendelkező 67. §a egész a' 71 §ig 's a' 3dik szakasz (a' gyűlésekről) 72 §sa egésza' 83 §ig tárgyalattak. Ezen szakaszok közül a' 77 — 79dik mint szorosan a' kiesapongások körébe tartozók módosítás végett a' dec. 21ki határozat szerint a' vá-

lasztm. hoz utasítottak 's e' napon a' változtatandó szakaszokon kívül a' megyei kihágások korlátozását illető munkálat vizsgálatára végre jutott. Jan. 4kére országos ülés tartás végett a' városok rendezését illető munkálat ügyében kerületi elnökség útján kir. személynök ö excja megkértetni határozottat. A' kerül. ülés említett tárgyaitól közelebb körülményesen.

Budapesti napló. Az újévi köszöntgetések a' szemtelenség fokokat kezdik fővárosunkban megközelíteni, majd kihuzza az embert a' házból a' sok pénzért gratuláló. Hogy ollyan szolgál, kik alig élhetnek csekély fizetéseikből, 's már fölfogadtatásukkor mintegy számot tartanak az újévi ajándékokra, ilyenkor használván az alkalmat pedig az ismerősökhöz, 's azokhoz jelesül, kiknek egész év folytában szolgálatot tesznek, az nagyon természetes, 's ebben egy méltányos ember sem botránykozhatik meg; de lehetlen meg nem ütöközni azon, hogy jó rendes fizetéssel ellátott egyedek sem pirulnak a' nyilvános koldulás e' nemét gyakorolni. Csodálkozunk kell többek közt a' fölött, hogy hatósági szolgák el nem tiltatnak e' szemtelen házalástól. Ezek hol egyenként hol páronként járnak új év körül a' házakhoz, 's ha először nem találják honn a' házigazdát, másodsor és harmadsor is bekopogtatnak, 's még bizonyos nehezeltéssel emlegetik, hogy már ennyiszor kelle oda fáradniok, de nem találkozhattak a' tekintetes vagy nagyságos ural. Ugy hisszük, igen illő volna ezt az illető előjáróknak egyszer mindenkorra keményen megtiltani, mert végre hajlandó az ember azt következtetni e' szemtelen 's botrányos koldulásból, mint-ha nem volna e' szolgáknak tisztességes fizetésök, mellyből illy arzátlankodás nélkül is élhetnek; ha pedig van, mit tökéletesen hiszünk, akkor e' koldulás alkalmasint csak a' korhelységet segítő előmozdítani. 'S meg kell jegyezni, hogy nemesek az illető hatósági tisztéknél, hanem számos olly háznál is gratulálnak, mellyek legtávolabb érintkezésben sincsenek a' hatósági ügykezeléssel. Reményljük, e' botrány nem fog többé megújulni. — Időnk annyira meghidegült, hogy jan. 4kerül 5dikre viradatkor hajóhidunkat kiszedték. — Az. Elektepek: 1so füzete, Frankenburg szerkesztése alatt, megjelent, 's külsőnére nézve minden eddigi divatlapjainkat túlhaladja; tartalma: „Előszó: Császártól, e' cikket méltán ajánlhatjuk minden magyar hölgy szives figyelmébe; „Ki mást kihuz a' veremből, maga esik bele“, humoristikai beszély Frankenburgtól, melly minden olvasónak kellemes mulatságnal szolgál; „Hazánhoz, Császártól; „Tót diák dala; „Vörösmartytól; „Országos vásár; „Szenevtyől, kedélyes lelkesülés, tiszta jó magyar humor és csipős satyra jellemzi e' költeményeket; „Koldusbíró“, népeleti rajz Nagy Ignácztól; az Emlény bírálata; elmélkedés nemz. színházunkról; összesen 4 iv legnagyobb sadrétben, simított kettős velinen, díszes borítékban, mellynek belső részén érdekes fővárosi újdonságok foglaltnak, a' p. hírlap hajdani kedvelt feuilletonistájától. A' pompás divatképet Perlaszka metsző a' borítékot nemzeti színházunk rajza érdekessé teszi. Ezenkívül himzési mintarajzok is csatoltatvák e' füzethez, jövőre pedig eredeti érdekes fametszések is fogják azt díszesíteni. Barabásunk jeles rajzai szerint. Illy sokoldalú érdekességnél fogvást méltán ajánlhatjuk ez új divatlapot a' t. olvasóközönség pártoló szives figyelmébe. — Játékszíni krónika: nemzeti színpadunkon dec. 29én adatek, „A' fehérék“ dráma 5 felv.; 30án „Borgia Lucretia“ dalj. 3 felv., nézők nem sokan; 31én „Peleskei notárius“ bohózat 4 felv., a' jövdelem egy részét Megyeri sírkövére ajánlá a' derék igazgató; jan. 1sején, fényes világítás mellett „Szökött katoná“ vigj. 3 felv., nézők nagy számmal; 20án bérszünettel Joob javára „Zsidóhölgy“ dalj. 5 felv., nézők középszerű számmal; 3kán „Földszint és lebuji“ vigj. 1 felv., és „Örökké“ vigj. 2 felv.; ez utóbbiban Hetényi Jozsefa lépett föl, kiről csak annyit mondunk, hogy nem ártana öt színházunk számára állandóan megnyerni; 4én bérszünettel először „Gerő“ szomorujáték 5 felv. Szíghetítől. E' helyen megemlíthetönek hiszünk színészünk a' igazgatójok egy szép vonását. Fülöp, színházi gazda ugyanis nem rég kirabolttatván, súlyos betegségbe esett; ekkor pályatársai aláírás útján száz forinttal lepték ö meg, mihez az igazgató még ötven forintot vott szíve csatolni. — Hétfön. január 8dikán Lendvay Márton javára, bérletszünessel „Szökött katoná.“ Eredeti számú 3 szakaszban, Szíghetítől.

Sárosi közgyűlés. Hosszu vékony szalagféle gyűlésünk, melly mult hó 27től majd két hétig éreztetél velünk szakadatlanúságát, most végződött be csak. A' mult gyűlésen adatott ugyan némi ható orvosser beteg-létünk ellen, de pillanatnyi volt ez csupán 's jelenleg belsönkben a' bajmult nagyságu. A' felelés, viszonzfelelés, közbeszólás, felvilágosítás, megnyugtató, ismétlés, eltérés, és ki tudja még mennyi parlamentaris mély practika nálunk olly divatos, miként méltán felkiálthatunk: jaj de szép comedia ez! E' multság okáról azonban hallgatok, idegent nem érdekel, megyénkben tudatik. Most röviden a' végzettek. Két tárgy voná főleg az összegyűlt közönség figyelmét magára. A' RR. jun. 20ki isméretes határozatát megsemmisíteni rendelö k. k. leirat 's az érdekes csongrádi indítvány. Mindkettő majd kizárólag egy egy napi tanácskozást

vont maga után, és szerencse, hogy mind kétszer nagyon éhesekké levénk, mert különbe nem tudom, amugy sárosilag meddig tanakodtunk volna. Általában igaz: hogy e' gyűlésünkön, jobbadán minden kérdést a' gyomor döntött el 's ez mondá ki a' határozatot, mert ha egy tárgyat felkaptunk, ezt addig forgattuk, miglen jó agarak gyanánt tikkadva, csak éhség miatt dőlünk ki. Aztán mondja valaki, hogy nincs nálunk szólásszabadság! A' k. k. leirat felett, több érdekes szó emelkedett, bár ezen előzvényei és következményeiben egyiránt fontos tárgy, nem látszott olly figyelmet ébreszteni, minöt érdemlett volna. A' tárgy kevés egyedet kivéve „quid consilii“ szempontjából fogatott fel, v. törvényes szokásra lön a' hivatkozás. Törvényekre hivatkozás, csak légből merített okoskodás, mert nincs törv., melly a' horvátokat csupán diák nyelvre szorítsa, gyakorlatfelhozás pedig egyformán szól mindkétr ész mellett. E' czáfolatok felhordattak ugyan, de mind e' mellett hatalmasan ügyvédökönk a' horvátok részére, elég figyelembe alig véve azon előzvényeket, mellyek orsz. gyűlésünk rendi tábláját, az isméretes juniusi határozat meghozatalára vezették. Törvényalkotásig tehát meghagyóok a' horvátokat a' diák nyelv használatában. — A' csongrádi indítvány, miszerint évente tartassék orsz. gyűlés, meglepő végzést vont maga után. Hosszu szóváltások után végtére szavazás döntö el a' többséget 's 20 ellen 29 tag nyilatkozott az indítvány mellett. Szeszély volt é, vagy véletlen ezen szokatlan intermezzo vagy az ellenzék kitérése, melly még délutáni 3 órakor sem hagyá el a' terem, vagy megyei életünk új fordulatának remélhetése? nem tudom; annyi bizonyos, hogy a' többséggel olly tagok is szavaztak, kiktől ezt nem vártuk, 's e' napot különösen jegyzem ide, mert megmutattuk, miként meggyőződésünket 's önállásunkat senki akaratának nem rendeljük alá. Engedelmet, hogy ezt eddig megység kevés tagjairól tevém fel, mint talán lehetett volna, de híjában a' tények eddigé mellett látszattak szólni, 's ime mutassuk meg, hogy a' kül csalékony. A' megyei adó ezélszerűbb kivételére kirendelt megyei küldöttségek munkáinak felolvasása közben, egy tbiro szóval adá elő, miként működése folytában Pétervágyason egy családra akadt, mellynek minden tagja eredetileg tót ajku levén, önszorgalom által a' magyar nyelvet egészen sajátjává tevö, holott csupán az apának, mint szolgált katonának, volt alkalma ezt megtanulhatni, miért megjutalmaztatását indítványozá. E' dicséretes buzgalom nemesi pénztárunkból 40 pftal megjutalmaztatni, 's buzdítás gyanánt járásokint kihirdetettü rendeltetett. Valának még némelly tárgyak, mellyek említést érdemelhetnének ugyan, ha a' megyei tudósításokra szánt hasábok, jelenleg érdekes tárgyakkal különösen országgyűlési közleményekkel, nem lennének betöltendök.

Csornád gyűlének. h. 4kén kezdett közgyűlési tárgyaiból először is elnöklö alispánunk megnyitó jeles beszéde részei közül kiemelem azt, melly rabjaink statistikájával ismértet meg 's az ebből áll: gyilkosság 's vérengzésért 9; rablás 's tolvajlásért 103; csalárdság és isten -káromlásért 37; öszvesen: 149 egyed állott ez évben törvényesükünk előtt. A' rabok jelen száma 97; tiz év előtt 50 — 70 vala. 2) Felolvasatott egyik követünknek országgyűlésről eltávozásá okait körülményesebben magában foglaló nyilatkozata, mellynek okai a' KK. és RR. által méltányoltatván, azokban megnyugvásukat nyilványíták, 's azerről nyilatkozott követ levél által tudósíttatni rendelék. 3.) Az oct. 12ki leirat iránt utasításul adatott, hogy a' követi tábla tanácskozási nyelve iránt hozott f. e. jun. 20ki e' megye által is méltányosnak 's jogszerűnek ismért határozatát követeink pártolják és szavazatukkal annak épen tartásához járuljanak. 4.) Pozsega gyve latin címü levele bontatlanul visszaküldetett. Más országgyűlési tárgyak az utasítások tervezésére megbízott küldöttségnek adattak ki. Dániel Antal.

Esztergom. Vármegyénk dec. 19 's következett napjain tartá jelentéses közgyűlését. Egy sereg levél választm. hoz utasított, egy sereg currens pedig sikeretlenül följelentett, 's a' seontro megapasztatott. Többi közt Temesvárnak a' természet-vizsgálók emlékére veretett pénzét vittük, melly a' teremben fölfüggeszteni rendeltetett. Ugy a' gazdasági életnek is egyezüst érdempénzt, mellyel ez bucsi rector, Berényi Józsefet a' gyümölcs nemesítés 's terjesztés körüli érdemeiért jutalmazá. A' sajtónak is tisztében áll az ipart minden tekintetben szorgalmazni, és dieshirdetésekkel jutalmazni, 's épen azért e' helyes alkalommal dicsérettel említenönek véltük: Tillmann Mihály muzslai plebánus urat, ki (Esztergom) megye selyemtenyész-tésre ügyelő küldöttségének elnökké levén) valamint a'

nemesebb fajú szeder-fácskát gondosan neveli és czélszerűen osztja el, úgy a helyemtenyészést is telhetőleg gyarapítja; nemkülönben: Reviczky Károly főbíró, Reviczky Pál főügyész, Paczoly Antal táblabíró, Májor János moosi káplán, Gerendás József h. ügyvéd, olly férfiak, kik nyilvános elismerést érdemelnek a nemesb gyümölcsfák vagy nemesb szőlővesszők terjesztése körüli érdemökért. — Városunkban pénzverőre akadt a rendőrség, ki önből öntvén 1831 is 1843ki huszasokat, azok közül többet már keringésbe és kiadott 's 25 dar. találtatott nála készen. — Az időjárás lanyha, nedves, karácson nagy napján a legsűrűbb köd kietleníté az ünnepeket, különben a hajóhid még újesztendő napján is egészen, karfáival együtt Dunánkon lebeg. — Az újévi üdvözlésektől e megyei úri közönség is fölmenté magát a magyar nyelvterjesztésre szánt áldozatokkal. — Primás ő herczegsége dec. 28kán távozott el székvárosából, miután itt megyei kormányán több üdvös rendelvényt bocsátott ki, több sz. széki ítéletet hozott 's jótékonyosságát sokfelé (csak népnevelési tekintetben: jobbagy-gyermekek közt négy ezer iskolás könyvet, 's a gazdasági kistükörből 300 példányt osztata ki) ágoztatta el, távozott Érsek-Ujvár felé, Nagy-Szombatba, ott jan. 1jén az új káptalant székébe iktatandó. —

Turóc megyei közgyűlés dec. 24kén: Mult hó 7dikén tartott közgyűlésünk érdekes határozatit nyomban közölve, hogy tudósításomnak e lapokban eddig semmi nyoma nincsen, meg nem foghatom; mit érinteni annál inkább szükségesnek tartok, nehogy a tisztelt szerkesztőség engem netalán hanyagságról vádoljon, miután azon gyűlésnek eredvényei más lapokban közöltek (*). Ezek előrebocsátása után szólok november 27kén kezdett 's december 20kán befejezett gyűlésünkről. Azonban annak igényeit, ki talán hosszú tudósításra számít, jelenleg nem elégíthetem ki, mert ezen gyűlés törvény-és számvizsgáló-székekkel levén összekötve, a politikai tárgyak nem olly nagy számban, mint gondolhatná valaki, fordultak elő, sőt egy jó tömeg jövő gyűlésre is halasztatott. Élénkebb vitákra leginkább belügyeink szolgáltak anyagul, 's kivált a megyei ház biztosítási kérdése több ülésben került szőnyegre; mivel pedig a beadott jelentésekből kitűnt, hogy a biztosítás eszközlése a trieszti társaság ügyviselőjére bízván, az elmulasztásból háramló felelősségi teher egyedül az ügyviselőt illetné, annak e tekintetben nyilatkozás-adásra felszólítása határozatott el. Országgyűlési követink több rendbeli jelentéseiket beküldék, mellyek nyomán a csongrádi indítványra utasítás adatait, hogy az mint időelőtti nem pártoltathatik; kifogás tétellett egy jelentésre nézve, vagy is inkább követinknek abban foglalt eljárására, de kitűnően az eltenkező, a követek eljárása méltányoltatott. A tisztválasztás elrendezését tárgyzó munkálatban 84 §ig haladtunk, következő módosításokat adván utasításul: 1) a tisztválasztási határidő 6 év legyen. 2) A tanácsközvény (conferentia) tagjai kirekesztőleg olly táblabírák, kik hivatalra nem vágnak, és tovább szolgálni nem akaró tisztviselők legyenek. 3) A tervezett örszék belmegyeiekből szerkesztessék. 4) A választás szavazás által, de nyilvánosan, nem pedig, mint javasoltatik, titkosan menjen véghez. 5) Megyei hivatalokra kizárólag a nemesi rendből tehetni kijelöléseket. 6) Csak nemesek bírnak választói képességgel, ide értvén a lelkészeket is; ámbár az evangelicusokéinak csak némely-lyek hatályosb nyilatkozásai után, különösen a viszonyosság elvéből, adatott meg a szavazási jog.

Borsodi közgyűl. (Folyt.) A károsultak összeírását a városi tanácsnokok — ezek a választmány lábai — tevék, de az, egyik ülésben — épen az említett elnöki buzgózkodást megelőzőben roszaltatván, midőn egyik jelen volt senator elég vakmerő volt magát egész tisztelettel mentetgni, a t. elnöktől haemorrhoidalis jövedvében kivezetetésre, 's a többivel együtt csak hívás utáni bejöhetésre 's csak parancs utáni szólásra emlékeztetik; míg felettök egész vármegyei méltósággal törő a pálczat egypár törvénytudatlan 's exlex, sőt egy, ezen fölül még becsületes adózó polgára is városunknak! ön bírái fölött! a kakukfiú!!; egyébkint legállandóbb tagjai az állandó választmányának 's leg-hőbb segédei az elnöki buzgóságnak! Ugyan kegyes olvasó! energia-é, a mi megmegárad, 's el-elapad, ha még ennek is gőg a rúgója, nem világos grassálás-e? De térjünk a dologra vissza, t. i. a városi nyilatkozat egyéb pontjaira. Ebben a tanács említve, hogy fáj neki azon vád, mintha nem akarná a nyilvánosságot, a kért leveleket, egész tisztelettel benyújtja; 's megrótt késedel-

mét, a levelek, de — itt kétszeres NB. — egyedül csak a levelek iránt, azzal menti, hogy ez iránt a határozatot nem kapta (a minthogy nem is kapta.) A pénzekről pedig egyenesen jelenti, hogy kénytelen volt a vármegyének is kegyes beléegyezése reménye mellett beépíteni; az egész dologt kimerítőleg a közlegő közgyűlés eleibe terjesztendő, kérve a választmányt, hogy a városi adózó község ezen ügyét, ajánlatával és pártfogásával kisérni méltóztassék. 'S ekkor a választmány illyformákat gondolhatott: 'Városi Tanács' te a levelek iránt első végzésünket nem vetted, három nap mulva jött rá a másik; azt megkaptad 's tüstint teljesítéd! Jól van! — A pénzt nem adtad be, mert hiszen be sem is adhattad, be levén már építve; igaz hogy azon pénzt, — mi választmány még meg sem születünk — már te gyűjtéd, 's a ki hozzád küldötte, lelkedre bízta, 's így talán a ti dolgok; igaz az is hogy, adózó közönséged javára gyűjtéd, 's rá nézve áldásosabban alig investálhattad e csekélységet; mert dőljenek csak fedél nélkül romba falaid, azon kárból aligha több fizetni való nem hárul bármellyik megégett adózóra, mint a mi e pénzből neki jutott volna; 's akkor lett volna ám még haddelhadd; a megyei pénztárnoknak kellett volna — az igaz — beadni a pénzt, de ezt a megye határozta, 's mint ígéréd is, végez ő vele; különben is az egész határozat simpliciter csak olly kezelési szabály, mi által talán nincs még agyon ütve ezen rátok nézve fontos, sőt életkérdés; olly kezelési szabály az egész, a millyekre mi választmány, pedig épen a kezelésben, sem sokat adunk; p. o. hogy segélyek összes bejöttéig kiosztás ne történjék, ezt csupa célirányosság tekintetből megszegtük; azon megyei szabály pedig, hogy kiosztáskor teljes számmal gyűljünk össze, eszünkbe sem jutott! Ti az egészet kénytelenségből tettétek, 's mint adózőitok képviselői becsületesen jártatok el az ő javokra; a nép jelen inségében 's ingerültségében különben is nehéz állástokat nem nehezítjük; a dologt nem praecocupáljuk; ha nálatok hagyja a megye azon pénzt: jó! hiszen ti is szegények vagytok, ugyancsak, — ti is elégettek vagytok ugyan csak! mind úgy mint egyes birtokosok épületeikben, mind úgy mint hatóság, mellynek jövedelmi fundusa a nép, minden egyes leégett adózóban újra meg újra megégvén; ha visszafizettetik veletek, ugy is jó! legalább falaitok nem áztak szét, 's így sokat nyertetek; de mi sem vesztettünk ám semmit, mert hiszen vagy 6000 pf. most is hever, 's hever még jó darabig; e szerint ajánlani fogunk a megyének. De mind ezt kegyes olvasó! mások igen! de a választm. messzéről sem gondolta. Hijába! a capite foetet piscis mondja a diák. Hanem gondolt egészen mást, olly formát, mint az egyszeri kardszagi história: van zsidó, nincs zsidó, hozzatok zsidót, mert a deres ki van már húzva. Igy itt is; engedelmesskedtek, nem engedelmesskedtek — mindegy, resistentia kell a választmányának, mert oda van szánya oh Tanács! hátadra a kbács! Legelőször is (nézze meg bárki az actákat) sha nincs igazam benne — vessen akkor követ fejemre! a tanácsnak egyes egyedül a levelek 3 nap mulasztott beadására tett mentsége, hogy iránta a határozatot nem kapta, a szó teljes értelmében oda csavartatik, mintha a pénz be nem adása iránt tette volna. 'S így lapokon át egész erőköddel demonstráltatik, mit soha egy szóval sem tagadott a tanács, hogy tudnia kellett a megyei határozatot, melly a segedelmek beadását rendelé a m. pénztárnok kezébe. 'S így még a pénzek iránt par force nyakára tolatik a diadalmasan hazugnak de monstrált mentség, — hogy így mint a koholt mentséggel előálló rosz eselédben, kisüttessék a malitia, a megyeyeli huzakodás; más részről a levelek 3 napig be nem adatásától is elkoboztatik egy úttal a mentség, hogy ebből meg a választmányal új huzás kisajtoltságok. A többit azután, majd kiviszi a penna, mint mi borsodiak mondjuk, mikor a felmentett ártatlan rabnak néhány évig hüvösön feledtetését is, érdemlett büntetésibe kell tudnunk. 'S a penna ki is vitte a dologt. Örömet szolgálunk nyájas olvasó! néhány flosculusal — majmi igaz borsodi criminalis sedriai illatuakkal, — majd két ivnyire áradozó virág-labyrinthjeiből az e tárgyban kelt választmányi j. könyvnek; de vagy szóról szóra, vagy semmit! E' kedves kis karczos elsőszülött pedig nagy atyai gonddal őriztetik az ártalmas napvilágtól; 's így — alább a megyei végzésben — majd csak kissé szelidebb testvérkéjét mutatjuk be; de melly azért úgy hasonlít a mához, mint egyik tojás a másikhoz — Elég az, hogy a választmánytól az említett taccieával a tanács resistentnek bélyegeztetik; 's eljárása mind formára, mind érdemleg keményen roszaltatik. —

(Végo következik.)

A Pestmegye pártfogása alatt álló hazai első Takarékpénztár-egyesület a három évre választott igazgatók, úgyszint a választmányi tagok új választása 's a szabályokban netalán szükséges változtatások végett folyó 1844ik évi január 21ik napján reggeli 9. órakor a pártfogó megye nagy teremében közgyűlést tartand, mellyre ezennel minden t. cz. részvényes ur és asszonyosság tisztelettel meghívotnak. Pesten január 2kán 1844. Szalay József intézeti jegyző.

Robot és dézma. Mélt. németújvári Battyányi Kázmér gr. lelkes hazánkfia, ki munkás-hon-szeretete 's a népnevelés ügyének hozott számos áldozatai tekintetéből a két testvér-hazának már rég köztiszteletét bírja, közjó iránti buzgó 's állandó részvétét tanusítólag mult é. dec. 7kéről következő igen becses sor okat intézett a M. Gazd. Egyesülethez:

„T. Egyesület! Azon meggyőződésből indulva ki, hogy a robot és dézma, a mellett hogy a földnépének lustaságát 's erkölcselenségét nagyszerű mértékben nevelik, a földesurra nézve is majd egészen elveszett 's haszontalan tényezők, 's legjobb esetben is a jószákgormány által elnyeletnek 's fölemésztetnek; hogy tehát ezen határozatlan és ingatag jövedelmeknek határozott 's biztosítottakká változtatása az urbéri robot és dézma tulajdonosaira nézve a legnagyobb fontosságú feladat; — kívánva egyszersmind, hogy az összes haza magának alapos meggyőződést szerezhessen a dolgok valódi helyzetéről, mielőtt elhatározó lépést tesz 's e részben segítő törvényt hoz, és pedig ne csupán csalékony teoriából, hanem adatokból 's a szükséges meggyőződést gyakorlati alapon szerezzék: hazafui örömemnek tartom az ide mellékelt jutalomkérdést tenni fel, melly feletti bíraskodása 's a jutalomnak annak idejébeni elitélésére a Gazd. Egyesületet, mint hazánkban minden gazdasági 's azokkal rokonságban levő tárgyak előmozdításának lelkes és életadó középontját, szíves bizodalommal és tisztelettel megkérem. Méltóztassék a tek. Egyesület! ezen jutalomkérdést kihirdetni, a pályamunkák beküldésének határidejét bőlesége szerint meghatározni, 's azoknak annak idejébeni vizsgálatáról 's a jutalom-elitélésről gondoskodva, tiszta hazafui szándékmat sikeres testületi pártfogása szárnyai alá fogadni.“

J u t a l o m k é r d é s.

„A fenálló urbéri viszonyok közt két tényezőt szemlélünk, mint a mezei gazdaság okszerű kifejlését hazánkban kétségtelenül akadályozó elemet; ezen két tényező: robot és dézma. El van esmérve mindkettőnek káros hatása, de olly adatokkal ellátott 's rendszeres előadásra van szükség, mellyből meggyőződést merithessenek főleg azok, kik a tárgy felől felvilágosítást ohajtanak.

Készítették tehát munka, mellynek főcélja kimutatni a robot és dézma a) gyászos hatását hazai földmívelésünkre 's általában mezei gazdaságunkra; b) azon kárt és hátramaradást, melly általok a jobbagyra háramlik; c) azon hasonlítólagos hasznot, melly belőlök a földesur javára esik; 's végre d) azon körülményeket, mellyek a robot és dézma kezelése körül mindkét oldalon visszaélésekre mutatnak. — A robot és dézma külön szakaszokba foglalandó, hogy kitűnjék, mellyik nyomaszóbb, 's így mellyiknek megszüntetésére kellene előbb a nemzetnek törekednie.

A munka második része azon következményeket jelölje ki, mellyeket a robot és dézma megszüntetése után ész szerint a dolog természetéhez képest mezei gazdaságunk kifejlődésére várhatunk; adja elő főleg, milly befolyással leend a nagy birtokok gazdaságára a robot megszüntetése és melly időszakot lehetne erre kitűzni. — Az író legfőbb figyelmét fordítandja az adatokra: minél számosabk ezek hazánk különböző pontjairól és a lehető legbiztosabb kútfőkből merítve, annál becsesebb lesz munkája.

A dolgozatokra, mellyek a tárgy természetéhez képest 8 nyomtatott iven alul alig esendnek, három jutalom tételik: 100 arany t. i. a legjelesbre, 50—50 arany a következő két jelesbre.

A jutalom - odaitelésre a M. Gazd. Egyesület kéri meg. Megjegyztetik azonban, hogy a pályamunkák jutalmazásánál többször tapasztalt anomaliák kiküszöbölésére, a határozott díjak csak olly munkáknak fognak kiadatni, mellyek legalább a ny ny i a b s o l u t becses el bírnak, hogy nyomtatásban kiadásra méltóknak ítéltetnek.

A munka az író tulajdona marad, de nyomtatásban kiadása eszközöltetni fog, melly kiadásra szükséges költség azon föltétel alatt adatik a jutalomkérdést kitűző által, hogy ezen kiadási költség az eladott pél-

*) Nem kaptuk.

A' szerk.

dányokból visszatérítették, a' reménylhető több jövedelem a' szerző maradván. — Ha a' három jutalmazott író megegyezhetik abban hogy munkája együtt, 's ugyanazon egy kötetben jelenjék meg, igen kívánatos lesz."

A' M. Gazd. Egyesület, osztozván a' lelkes grófnak hazai mező gazdaságunk iránti aggodalmaiban, 's ohajtván, hogy az iménti jutalomkérdés főfontosságú tárgyaira nézve hazánkban minél előbb tiszta 's minden elfogultságtól 's balítéletektől ment nézetek és eszmék kaphassanak lábra, — a' decemb. 21kén tartott kormányzó-választmányi ülésben a' m. grófnak közjóra czélzó felszólítását annál nagyobb méltánnyal fogadák, minthogy ő nga első levén hazánkban, ki nemzetisége jószágai egyikén pár év előtt a' fenálló törvények nyomán urbéri váltságot létrehozott 's a' kérdéssel kitűzött tárgynak mind két oldalával gyakorlatilag megismerkedni alkalma volt. A' mennyiben pedig mindazon erkölcsi és státuszgazdasági viszonyok kifejtése, melyek hazai mezőgazdaságunk állapotjára akár jó- akár kártékonyan befolyanak, ezen Egyesület lényeges feladatai közé tartozik, az e' czélra nagy lelkű bőkezűséggel nyújtott eszközért hazafiai legszívesb köszönet szavaztatván, a' korm. választmány hivatászerű kötelességei legkellemesebbikének tarták a' ráruházott bizodalomnak megfelelni, a' pályamunka bírálatát elfogadni 's a' fentebbi jutalomkérdést ezennel olly megjegyzéssel hirdetni ki, hogy a' feleletek beküldhetése végnapjaul 1844ik évi dec. utolsó napja határozatott: mely napra tehát mindazok, kik e' kérdésre pályázni szándékoznak, pályamunkáikat, idegen kézzel írva és lapozva 's névreltől jellegkkel ellátva, az Egyesület titoknokai hivatalához (Pesten, üllői ut, gr. Károlyi ház) akár postán, akár más biztos alkalom által a' fen kitűzött hatánapig beküldeni méltóztatassanak. Pesten decemb. 24kén 1843. Török János, egy. titoknok.

Hálanyilvánítás! Sok nemes jellem létezését mai napig is tanusítja az általok állított emberijóllét folytonos állandósága; 's bizvást állíthatni, hogy e' tekintetben szép lelkület semmiképpem valamely külön rend saját tulajdona. Midőnf. e. junius 7kén szeretett híveimet (kiknek boldogságára 35 év óta minden testi és szellemi ereimet szentelém) egy borzasztó tüzvész kifejezhetlen nyomorba dönté, egyedül lsten 's nagy lelkű embertársaimban helyzett sziklaszilárd bizalom e-levenitő mélyen elkeseredett koblemet, mert hosszu zarandokoskodásom pályáján tapasztalám, hogy a' szenvedő emberiség oltárán a' szelidebb erények, 's földi nyomort enyhítő felebaráti szeretet dús áldozatit szüntelen szemlélhetni még. Bizalmam valósult! Mindenünnen gyors adakozások, szives gyámolítások, nyilvános felszólítások, előlegezések, törvényes tartozások elengedései, szóval: mindenféle segedelmek árként mintegy özőnlének a' nyomorköny törlesztésére és kár-vállott híveim vigasztalására, kik e' nemes áldozatok nélkül legmélyebb inségben menthetetlenül sanylódtak volna. Hála kedveltje, Hálátlanság gyűlöltje e' világnak! Bár e' közmondaként hízelve magamnak képes volnék a' hála érdemét méltányolni; még is elégtelen vagyok mint ohajtánám annak érdemleges kifejezését kimondani. Ugy is a' hálataljes kebelnéma kézzorítással többet szól számtalan pusztá szónál. Háladatos érzélemmel kötelesnek nyilvánítom tehát magamat híveim legforróbb köszönetét nagy lelkű jótéveinknek kijelenteni, azon szent ígérettel, hogy nagy lelkűségök 's embertársi szeretetük eltörölhetlen emléket buzgó imánk követendő 's csak a' sirban ernyed el. Nagy-Kovácsiban decemberben. Cserenyey József lelkész és esperes. —

Jegyzék azon kegyes adományokról, melyek 1843ki dec. hóban a' vakok pesti intézete pénztárába fizettek pőben: Idősb Auszterlitzer S á m u e l egy adása ellen egység útján behajtott sommát 100 ft., t. Halász Gusztáv megyei ügyész ur az e' tárgyban neki itéltetett 6 ft.; t. Laczkovics János, megyei esküdt ur az e' tárgyban neki itéltetett 4 ft., özvegy Rottenbiller született Mauer Krisztina asszony hagyom. 5 ft., a' dunántuli ágostai hitvallásu egyházi kerületben beszédetett 28 ft., a' meszlényi közbirtokosak 5 ft., néhai t. Vlahovics Vidor hagyom. 5 ft., t. ns Krassómege gyűjteménye 188 ft. 25 kr., Limpach helység községe 1 frt. 48 kr., k. bányaváros Felső-Bánya gyűjteménye 50 ft., t. ns Barsmege gyűjteménye 23 ft. 10 kr., a' tiszáninneni hely. hitvallásu egyházi kerületben szedetett 34 ft. 19³/₁₀ t. Fluch Eduárd királyi ügyvéd ajánlata 5 ft., a' pesti arany 's ezüstműves czéh 4 ft., M. L. Kanitz 's fiai pesti nagykereskedők 10 ft., néhai t. Ballyák Ignác nyugalmazott tábori pap hagyom. 20 ft., t. Batta Mihály t. ügyvéd ur ő fölsége neve ünnepé-

re egy aranyat. Összesen 489 ft., 42²/₁₀. Kelt Pesten, dec. 31kén 1843. Gömörly Károly m. k. pénztárnok. Dubraviczky alispán m. k.

Spanyolország.

(Izabella királyné válasza a' cortes fölrátára. Don Francisco ellenmondása Krisztina özvegy királyné ügyében.) A' cortes választmány dec. 20án nyújtotta át fölrátását a' királynénak, mely így hangzik: „Senora! A' congressus azon tisztes küldetésre bizott meg bennünket, hogy tisztelete 's hűsége érzelmeit fejezzük ki fölségednek, azon közlemény következtében, mely kir. parancsnál fogvást a' külügyi hivatal által tudomására adatott, azonsajnos események tárgyában, melyek nov. 28án este a' kir. palotában történtek. Midőnz ez érzelmeit fejezi ki fölséged előtt a' congressus, csupán azon érzés tolmácsa, mely jelenleg az egész nemzetet lelkesíti, mely napról napra nagyobb szilárdssággal buzog az alkotmányos trónt 's fölséged szentelt személyét ótalmazni.“ E' fölrátásra ezt válaszoló a' fiatal királyné: „Hálásan fogadom el a' tisztelet 's hűragaszkodás azon érzelmeit, miket a' congressus a' minapi sajnós eseményekre nézve tudat velem. Számítok hazafiai együttműködésére, hogy az általunk tett eskü értelmében az alkotmányos trónt föntarthatassuk; részük-ről viszont számíthatnak rám a' követek, hogy a' törvények 's nemzeti intézvények záloga teljes épségben fog föntartatni.“ — Don Francisco infans Krisztina özvegy spanyol királyné ügyében illy ellenmondást jut-tatott köz tudomásra: „Az egyenes és méltatlan meg-támadások, melyek Krisztina özvegy királyné ellen az Eco tegnapi számában intézettek, kötelezi d. Francisco infans és fens. hitvesét, kegyelmes uraimat, általam jelenteni, hogy egész Spanyolország tudhassa, mikép nekik szemben, sem más lapra befolyásuk nem volt, és jelenleg sines; hogy kötelességeiket, mint II. Izabella királyné közel rokonai és hű alattvalói, igen jól ismerik, 's annál fogvást Krisztina özvegy királynében szeretett rokonukat, VII. Ferdinand király hitvesét, és mostani királynéjok anyját tisztelik; következképp nem hall-gathatnak, midőnz az olly alacsonyssággal támadatik meg nyilvános hírlapban, melyet némelyek sajátjoknak, vagy legalább pártjok szóvivőjének szoktak tekinteni. Midőnz eddig ő fens. illy megtámadásokra nem válaszol-tak, az csak azért történt, mivel meghazudtolásukat mindeddig nem tarták érdemesnek; most azonban ten-nem parancsolák azt, miután legfőbb fokára emelkedék már e' szemtelenség. — Mondják, hogy Olozaga Portu-gáliába szökött, annyi bizonyos, hogy holléte néhány nap óta nem tudatik. — Rivas hg követül küldetik Ná-polyba. — A' cortes föloszlatási és ministerváltozási hírek szünni kezdenek, mert a' miniszerség legujjabban 15 uj pártívet nyert a' cortesben. — A' pénzügyi mi-nister választmányt bizott meg annak kimutatására, hogy mikép lehetne Spanyolország pénzüviszonyit rend-be hozni. —

Franciaország.

(Kamranyítási ünnepély. Királyi trónbeszéd.) Dec. 27kén már reggeli 7 óraker gyülekezett a' nép 's ka-tonaság a' kir. palota körül, ámbár a' király csak dél-utáni 1 óraker ült hintájába, lövészek 's nemzetőrség és a' vezérkar által sűrűen környezetve, és áthatlan sorokat képező katonaság között. A' katonaság híven teljesíté szolgálátát, 's folyvást éljenzett, minék kö-vetkeztében a' nép érzelményilatkoztatit nem is lehet hallani. A' gyűlésterem igen pompásan föl vala dísz-e-sítve, 's a' kir. család teljes számban környezé a' ki-rályt, ki értelmes hangon a' következő trónbeszédet ol-vasá: „Pár 's követ urak! A' stathus hatalmak szeren-es és őszhangzása, 's azon becsületes együttmunkálat, melyel Ő n ö k kormányomat gyámolíták, megtermék gyümölcsöket. Közepette a' nehézség nélkül föntarta-tott rendnek, 's a' törvények uralkodása alatt, bizalom-teljesen fejté ki termékeny munkásságát Franciaország. Minden polgári osztály helyzete javul és emelkedik. E' jóllét hatása megengedendi, hogy az országos jövede-lem és kiadás közt joggal ohajtott súlyegyent állítsunk helyre azon pénzügyi törvényjavaslatok által, melyek haladék nélkül Önök elibe fognak terjesztetni. Bizos-ságban élvezhetjük a' béke e' javait, mert soha nem volt az szilárdabb mint most, viszonyim valamennyi hata-lommal békések és barátságosak. Komoly események történtek Spanyol- és Görögországban. II. Izabella királyné, olly ifju korban hivatva a' hatalom súlya alá, e' pillanatban teljes gondom 's leggyöngédebb részvé-tem tárgya. Reménylem, mikép ez események kime-nete kedvezőleend Franciaországgal baráti viszony-ban álló e' két nemzetre, 's valamint Görög- ugy Spa-nyolországban is megszilárduland a' királyság, köl-csönös tisztelése által a' trón jogainak és nyilvános

szabadságoknak. Az őszinte barátság, mely engem An-glia királynéjával egyesít, 's a' szives egyetértés, mely kormányom 's az övé közt fenáll, megerősítnek e' bi-zalmamban. Sardinia királyával, 's Ecuador és Vene-zuela respublicákkal kereskedési szerződéseket köték, más országokkal pedig, a' világ minden részeiben, al-kudozások folynak, a' nemzeti munkálkodásnak azon biztosságot nyujtandók, melyet annak szerzeni tarto-zunk, hogy az okszerű szorgalomnak új ösvényeket nyit-hassunk. Szerencsém volt családai körömet fiam, Joinville hg megházasítása által nagyobbíthat-nom. Ezen összeköttetés Francziska hgnóvel, a' brazili-ai császár és portugáli királyné testvérével, mely fi-am boldogságát biztosítja, ismét szaporítja azon vi-gasztalásokat, mikkel isten által megáldatám. Uralko-dásunk Algirban rövid idő mulva általános és háborít-tatlan leend. Tapasztalt vezetők alatt, kik közé büsz-kén számíthatom egyik fiamat, vitéz katonáink csodás kitűréssel párosítanak harezias fáradozásokat és béke-előmozdító működéseket. Az általános vasuti rend-szer kivételére 's egyéb nemzeti hasznu vállalatok lé-tezésire szükséges rendszabályok, tanácskozási tár-gyul fognak Önök elibe terjesztetni. Törvényjavaslat a' másodoktatásra nézve eleget teend a' charának az oktatási szabadság ügyében, 's egyszersmind föntar-tandja a' kormány tekintélyét 's hatályát a' nyilvános oktatás fölött. Legbensőbb hálával a' gondviselés iránt, tekintem, uraim, azon tisztes béke állapotát, 's növeke-dő jóllétet, melyet hazánk élvez. Mindenkor Francia-ország iránti fölládozó hűségünk által vezéreltetve, én és enyém, soha nem tápláltunk keblünkben más dics-vágyat, mint hazánknek szolgálhatni. E' kötelesség biztos teljesíthetése az, mi nekem erőt kölcsönöz éle-tem kísértésiben, 's mely utolsó óráimig vigasztaláso-mat és legszilárdabb támaszomat fogja képezni.“ A' be-szédet szokott éljenzés követé, 's a' kir. család a' gyűlés-termet elhagyá. —

Görögország.

(A' trónbeszédre adandó válasz.) A' trónbeszédre adandó válasz szerkesztésére megbizott választmány első ülésében azon kérdést tárgyzá: vajjon sept. 15ke, mint a' nemzet dicső napja a' válaszban megemléttessék é? A' vélemények különbözők valának, de győzött az, miszerint azon nap ámbár a' királynak szintugy mint a' nemzetnek szent, mégis több olly eseményre emlékeztet, mik minden gáncstól épen nem tiszták; azon nap megemlése tehát a' királyhoz adandó felírásba né-mi tekintetből nem illik. — A' nemzeti gyűlés egyik ü-lésében Riga Palamides olly beszédet mondott, mely a' gyűlésben ugy, mint kivüle rosz benyomást tön; mivel a' phanariotákat mind idegeneknek nyilatkoztatá, kik csak akkor csatlakoztak a' görög nemzethez, midőnz a' szabadság már kivivatott; ennél fogva kívánta, hogy ezen idegenek ne csak a' jelen alkotványzó gyűlésben, hanem a' később gyakorlandó választásokban se része-sülhessenek. — Az alkotványterv kidolgozására neve-zett választmány többsége a' kir. vetot korlátlanul ki-vánja hagyatni, hanem egyszersmind alapelvül felál-líttatni, hogy a' miniszterek felelősek legyenek 's a' vég-rehajtó hatalom fölött a' törv. hozó test ellenörködjük.

Törökország.

(Ismét egy kereszttyén kivégeztetik.) A' török tü-relmetlenség folyvást ujabb bajokba bonyolítja a' por-tát. E' bajok pedig annál súlyosbak, mivel a' türelmet-lenség a' Koránban, mely minden europaisodásnak ut-ját állja, alapszik. Mert a' Korán nemesak vallási, ha-nem polgári törvénykönyv is, mely sokszor csekély vétségre dracoi büntetést szab 's olly törvényeket állít fel, mik az ozman statusépületet magok is halomra dönthetik. Natolia egy városában ismét egy kereszttyén végeztetett ki egy török nővel volt szorosb viszonya miatt. A' pasa jelenté, miszerint mindent elkövetett, hogy a' bűnöst az izlam fölvetelére bírja, 's ő mégis ké-szebb volt meghalni, mint vallását elhagyni. — A' ten-gernagy Musztafa pasa meghalt. — Galatában egy pro-tesztans templom épül 's mi csudálatos, a' kormány ré-sziről semmi ellenzés nem történik.

Keletindia.

(Dost Mohammed meggyilkoltatik.) Kalkuttából nov. 9éről érkezett legujabb hírek szerint Dost Mo-hammed Kabulban meggyilkoltatott, még pedig a' bo-charai khán parancsára, ki magát a' hívők fejedelmének czimezteti 's annak, ki az angol gjaurokhoz hajló Dos-tot megölné, a' paradicsomot ígérte meg. Az új hírek-ből világos még, hogy a' Bocharában elfogott Stoddart és Conolly angol tiszték közül, kiknek fölkeresésére Wolff angol terítő már utban van, legalább az első még él. Ellenborough lord még Kalkuttában volt 's a' bi-ro-dalom felsőbb tartományiba szándéklott utjával alkal-masint felhagyott.

Ez uttal minden törekvésünk mellett csak egy ivnyi Jelenkorral szolgálhatunk, de a' hiányzó félívet jövő a' lkalommal kipótlandjuk.